

Pojęcia kluczowe: *elektroniczne doręczenie, portal informacyjny, adres do doręczeń*

Jacek Gołaczyński

Doręczenia elektroniczne w sprawach cywilnych i karnych

ABSTRAKT

Doręczanie elektroniczne pism sądowych według k.p.c., mimo ustawy o doręczeniach elektronicznych, będzie do 2029 r., czyli do wejścia w życie przepisów o doręczeniach elektronicznych, w odniesieniu do sądów powszechnych, realizowane zgodnie z art. 131^{1a} k.p.c. i art. 133a k.p.k., czyli za pośrednictwem systemu teleinformatycznego – portal sądów powszechnych. Pełnomocnicy profesjonalni, czyli adwokaci, radcowie prawni, rzecznicy patentowi, Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej będą zobowiązani do założenia konta użytkownika w systemie teleinformatycznym nazwanym portalem informacyjnym oraz do odbierania pism sądowych, ewentualnie pism procesowych, w sytuacji, gdy sąd będzie w posiadaniu kopii cyfrowej takiego pisma. Portal informacyjny został już wcześniej wykorzystany do pozyskiwania informacji o sprawach sądowych, a na podstawie ustawy covidowej także do doręczeń elektronicznych pism sądowych. Nowela k.p.c. oraz innych ustaw z 7.07.2023 r. przeniosła rozwiązania z ustawy covidowej do k.p.c. i k.p.k. oraz wprowadziła zmiany w ustawach korporacyjnych, nakładając na pełnomocników obowiązek założenia konta użytkownika w tym systemie teleinformatycznym, aby uzyskać uprawnienie do odbierania pism sądowych (ewentualnie pism procesowych). Nowela k.p.c. i k.p.k. weszła w życie 15.03.2024 r., czyli po 6 miesiącach od dnia ogłoszenia ustawy z 7.07.2023 r. w Dzienniku Ustaw. Na tę zmianę nakładał się także obowiązek wynikający z ustawy o doręczeniach elektronicznych założenia adresu dla doręczeń zgodnie z art. 8 tej ustawy. Ustawa ta nałożyła na pełnomocników profesjonalnych obowiązek założenia adresu do doręczeń do 1.10.2024 r., ale wobec treści art. 155 ust. 7 ustawy o doręczeniach elektronicznych, jej przepisy będą stosowane do doręczeń elektronicznych dokonywanych w sądach powszechnych dopiero od 1.10.2029 r. Oznacza to, że założenie adresu do doręczeń, według zasad określonych w ustawie o doręczeniach, nie będzie skutkowało uzyskiwaniem na ten adres korespondencji z sądów powszechnych (w sprawach cywilnych i karnych). Od 15.03.2024 r. zastosowanie do doręczeń według k.p.c. i k.p.k. będą miały przepisy odpowiednio art. 131^(1a) k.p.c.

i art. 133a k.p.k. Natomiast zgodnie z art. 28 pkt 3 ZmKPC23 z 7.7.2023 r., w okresie do 14.03.2024 r. dla doręczeń elektronicznych, ale dokonywanych wyłącznie na podstawie przepisów k.p.c., zastosowanie miał nadal przepis art. 15zsz⁹ KoronawirusU.

I. WPROWADZENIE

Doręczenia elektroniczne wprowadzane były dotychczas sektorowo, na potrzeby danej procedury, czy dla usprawnienia kontaktu np. podatnika z urzędem skarbowym, ZUS-em, czy w sądownictwie cywilnym, sądowno-administracyjnym. Idea ujednoczenia doręczeń elektronicznych na pewno jest atrakcyjna dla przedsiębiorcy, pełnomocnika profesjonalnego, ale także dla podmiotów publicznych i niepublicznych oraz dla obywatela rozwiązanie techniczne zapewniające możliwość doręczenia korespondencji przez podmioty publiczne byłaby dużym ułatwieniem. Obecnie jednak w prawie polskim mamy różne rozwiązania regulujące doręczenia w poszczególnych procedurach sądowych. Artykuł ten nie obejmuje doręczeń w postępowaniu administracyjnym i sądowno-administracyjnym, a odnosi się wyłącznie do unormowań zawartych w postępowaniu cywilnym i po nowelizacji z 7.07.2023 r. także w postępowaniu karnym.

II. DORĘCZENIA ELEKTRONICZNE W K.P.C.

Doręczenia elektroniczne zostały wprowadzone do Kodeksu postępowania cywilnego¹ wraz z wprowadzeniem elektronicznego postępowania upominawczego. Doręczenia elektroniczne dokonywane były za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze, dostępnego za pomocą usług internetowych udostępnianych na stronach internetowych Ministerstwa Sprawiedliwości. Po kolejnej nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego ustawą nowelizującą z 10.07.2015 r.² doręczenia elektroniczne będą stosowane przez sąd nie tylko wówczas, gdy adresat wniósł pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, ale także wtedy, gdy dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

Jednocześnie określono, że pismo doręczane w sposób elektroniczny uznaje się za doręczone z datą wskazaną w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji, także wtedy, gdy data ta wypada w dzień ustawowo uznany za wolny od pracy. Wyłączono bowiem stosowanie art. 134 k.p.c. w odniesieniu do doręczeń elektronicznych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. W przypadku braku

1 Dz.U. z 2023r. poz. 1550, dalej: k.p.c.

2 Dz.U. z 2015 r. poz. 1311 ze zm.

elektronicznego potwierdzenia odbioru korespondencji doręczenie uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym. Powyższa regulacja wymaga od stron sprawdzania konta elektronicznego co najmniej w czternastodniowych odstępach czasu. Adresat, który dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, może w każdej chwili zrezygnować z doręczenia elektronicznego (art. 131¹ § 2¹ k.p.c.). W takim wypadku dalsze doręczenia tej osobie będą dokonywane w sposób „tradycyjny”, mimo że ona sama będzie wnosić pisma do sądu za pomocą systemu teleinformatycznego. Nie jest natomiast możliwa sytuacja odwrotna, w której strona, nie dokonując wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, będzie mogła skorzystać z doręczeń elektronicznych³.

W ZmKPC z 2019 r. zmieniono przepis art. 125 k.p.c. przez wprowadzenie § 2^{1a} o treści: „dokonanie wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego oraz dalsze wnoszenie tych pism za pośrednictwem tego systemu jest dopuszczalne, jeżeli z przyczyn technicznych, leżących po stronie sądu, jest to możliwe”⁴. Jednocześnie w art. 6 ZmKPC z 2019 r. uchylono art. 20 ZmKPC z 2015 r., który stanowił, że w okresie 3 lat od wejścia w życie tej ustawy dokonanie wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe oraz dalsze wnoszenie tych pism za pośrednictwem tego systemu jest dopuszczalne, jeżeli ze względów technicznych leżących po stronie sądu jest to możliwe. Celem tej regulacji było zapewnienie odpowiedniego czasu na utworzenie i sukcesywne wdrożenie systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe. Mimo jednak upływu 4 lat od uchwalenia ZmKPC z 2015 r., nie wdrożono systemu, o którym wyżej mowa, stąd też potrzeba nowelizacji art. 20 ZmKPC z 2015 r.⁵

Nowelizacją k.p.c. z 28.5.2021 r. przepis art. 15zsz¹ KoronawirusU⁶ wprowadził uproszczoną formę doręczeń elektronicznych w postępowaniu cywilnym. A zatem w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich

3 E. Rudkowska-Ząbczyk (w.): *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil, kom. do art. 131(1), Legalis; S. Kotecka, *Informatyzacja postępowania cywilnego w Polsce (w:) Informatyzacja postępowania sądowego i administracji publicznej*, red. J. Gołaczyński, Warszawa 2010, s. 10–12; J. Gołaczyński (w.): *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016, kom. do art. 131(1), Legalis.

4 Ł. Goździaszek (w.): *Prawo nowych technologii*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, Warszawa 2022, s. 141.

5 M. Uliasz, *Zasada jawności sądowego postępowania egzekucyjnego w dobie informatyzacji*, Warszawa 2018, s. 73; A. Zalesińska (w.): *Informatyzacja postępowania cywilnego*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016, s. 164; J. Gołaczyński (w.): *Informatyzacja postępowania...*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, s. 139–140. Odnośnie do formy elektronicznej czynności procesowych zob. A. Kościółek, *Elektroniczne czynności procesowe w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2012, s. 214 i n.; E. Rudkowska-Ząbczyk, *Pisemne czynności procesowe w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2008, s. 241 i n.; Ł. Goździaszek, *Elektroniczne postępowanie upominawcze*, Warszawa 2014, s. 193; S. Cieślak, *Formalizm postępowania cywilnego*, Warszawa 2008, s. 125 i n.

6 Ustawa z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 340), dalej: KoronawirusU.

w sprawach wymienionych w art. 15zsz¹ KoronawirusU, w pierwszym piśmie procesowym wnoszonym przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną RP podaje się adres poczty elektronicznej do doręczeń i numer telefonu. Dalej w okresie wskazanym w ust. 1, w braku możliwości wykorzystywania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe (art. 131¹ k.p.c.) sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu lub Prokuratorii Generalnej RP cyfrowe odwzorowanie zawiadomień, wezwań i orzeczeń przez umieszczenie ich w systemie teleinformatycznym służącym udostępnianiu tych pism⁷. Data doręczenia jest datą zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym (art. 15zsz⁹ ust. 3 KoronawirusU). W przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym. Doręczenie, o którym tu mowa, wywołuje skutki procesowe określone w Kodeksie postępowania cywilnego właściwe dla doręczenia pisma procesowego, zawiadomienia, wezwania lub orzeczenia. Jednocześnie przewodniczący może odstąpić od doręczenia w sposób elektroniczny (przez portal informacyjny), jeżeli doręczenie jest niemożliwe ze względu na charakter pisma.

Należy odnotować pozytywnie powyższą regulację, ponieważ umożliwia w każdej sprawie cywilnej zastosowanie modelu doręczenia przewidzianego w art. 131¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym: sąd dokonuje doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jeżeli adresat wniósł pismo za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem tego systemu. W omawianej regulacji art. 15zsz⁹ nie ma, jak można zaobserwować, przesłanki dla stosowania doręczenia elektronicznego, w postaci wniesienia pisma lub wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego⁸. Jak wyżej wskazano, system teleinformatyczny obsługujący składanie pism procesowych jeszcze nie powstał i dlatego obecna regulacja jako przesłankę stosowania doręczenia elektronicznego wskazuje jedynie stan zagrożenia epidemicznego lub stan epidemii oraz pod względem podmiotowym ogranicza zakres stosowania tej formy doręczenia w stosunku do adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych lub Prokuratorii Generalnej RP. Można jedynie wskazać, że ustawodawca także posłużył się systemem teleinformatycznym dla doręczenia pism sądowych stronom reprezentowanym przez pełnomocników profesjonalnych i Prokuratorii Generalnej RP, a chodzi tu o system do udostępniania informacji (art. 9 § 1 zd. 3 k.p.c.).

W końcu podobnym rozwiązaniem zawartym w art. 15zsz⁹ ust. 3 KoronawirusU i zawartym w art. 131¹ § 2 k.p.c. jest oznaczenie daty doręczenia pisma. A zatem w art. 131¹ § 2 k.p.c. w przypadku doręczenia elektronicznego pismo uznaje się za doręczone w chwili wskazanej w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji.

7 W portalu informacyjnym; A. Zalesińska (w:) *Informatyzacja postępowania...*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, s. 359–372.

8 L. Goździaszek (w:) *Prawo nowych technologii...*, s. 146.

Przepisu art. 134 § 1 k.p.c. nie stosuje się. W przypadku braku takiego potwierdzenia doręczenia elektroniczne uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym. Natomiast przepis art. 15zsz⁹ ust. 3 KoronawirusU wyraźnie wskazuje, że datą doręczenia pisma sądowego jest data zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym, a w sytuacji braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym. Stąd też powstaje wątpliwość, czy do art. 15zsz⁹ ust. 2 KoronawirusU należy stosować przepis art. 131¹ § 3 k.p.c. i wydane na jego podstawie Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 20.10.2015 r. w sprawie trybu i sposobu dokonywania doręczeń elektronicznych (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 452). Przepis art. 131¹ § 2 k.p.c. wyłącza bowiem z zakresu swojego stosowania przepis art. 134 k.p.c., który odnosi się do zagadnienia możliwości doręczenia w porze nocnej lub w dzień ustawowo wolny od pracy, uzależniając taką możliwość od zarządzenia prezesa sądu, i to jedynie w sprawach pilnych. Takiego wyłączenia, czyli zastosowania przepisu art. 134 k.p.c., nie zawiera art. 15zsz⁹ ust. 2 KoronawirusU.

Należy pamiętać, że nadal zastosowanie znajdzie przepis art. 149¹ k.p.c., który przewiduje, że sąd może wezwać strony, świadków, biegłego lub inne osoby w sposób, który uzna za najbardziej celowy, z pominięciem sposobów doręczeń przewidzianych w rozdziale 3 Dział I Tytuł VI Księga pierwsza k.p.c., jeżeli uzna to za niezbędne dla przyspieszenia rozpoznania sprawy. Wezwanie dokonane w ten sposób wywołuje skutki, jeżeli jest niewątpliwe, że doszło ono do wiadomości adresata w terminach określonych w art. 149¹ k.p.c. Ten przepis daje także możliwość dokonania wezwania pocztą elektroniczną, telefonicznie, przez komunikator elektroniczny itd. Pomocny będzie tu także przepis art. 15zsz⁹ ust. 1 KoronawirusU, który nakłada na adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną RP obowiązek podania w pierwszym piśmie procesowym wniesionym do sądu swojego adresu poczty elektronicznej do doręczeń i numeru telefonu. Oczywiście przepis ten dotyczy jedynie pism procesowych wnoszonych w czasie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii i w okresie roku po odwołaniu jednego z nich.

Pojęcie pisma sądowego podlegającego doręczeniu może także budzić wątpliwości. Pisma sądowe to obecnie: orzeczenia sądowe; zarządzenia przewodniczącego; zawiadomienia i wezwania o terminie posiedzenia jawnego, niejawnego; inne zarządzenia, np. o uzupełnieniu braków formalnych, o zobowiązaniu do zajęcia stanowiska.

Powstaje też zagadnienie, czy pismo sądowe doręczane przez portal informacyjny spełnia przesłanki, o których mowa w art. 53a ust. 1 PrUSP⁹. Przypomnijmy, że ten ostatni przepis określa status prawny dokumentu pochodzącego z sądowego systemu teleinformatycznego, a mianowicie że taki dokument ma moc dokumentu pochodzącego od sądu (dokument urzędowy), ale pod warunkiem, że jego treść można

9 Ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 334), dalej: PrUSP.

zweryfikować w systemie teleinformatycznym. Czy istnieje możliwość weryfikacji treści pisma sądowego publikowanego w portalu informacyjnym, traktowanym jako system teleinformatyczny? Obecnie nie ma, podobnie jak w przypadku elektronicznego postępowania upominawczego, możliwości weryfikacji w systemie informatycznym obsługującym to postępowanie istnienia i ważności wydanego w nim nakazu zapłaty. Weryfikację także ma obowiązek przeprowadzić komornik sądowy, przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego w celu zaspokojenia należności stwierdzonej nakazem zapłaty. Sama strona, mając jedynie tzw. wydruk weryfikacyjny, może zweryfikować u komornika sądowego czy w sądzie, czy rzeczywiście nakaz zapłaty istnieje. Takiej procedury nie ma w przypadku portalu informacyjnego i dlatego powstaje pytanie, czy przez portal informacyjny następuje doręczenie samego pisma sądowego, czy jedynie treści tego pisma. W przypadku uznania, że doręczenie następuje przez zapoznanie się z treścią pisma sądowego, to nie będzie miał zastosowania przepis art. 53a ust. 1 PrUSP.

Istotne zmiany wprowadziła ustawa z 7.7.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1860) odnośnie do doręczeń elektronicznych w k.p.c. Ustawodawca postanowił przenieść rozwiązania dotyczące rozpraw zdalnych oraz doręczeń elektronicznych do ustaw procesowych, czyli do k.p.c., k.p.k. oraz innych ustaw. I tak art. 9 k.p.c. przewiduje się uchylenie w § 1 zdania trzeciego i dodanie po § 1 – § 11. Nowy § 11 zakłada, że przeglądanie akt sprawy oraz udostępnianie stronom odpisów, kopii lub wyciągów z akt sprawy może się odbywać za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, zwanego dalej „systemem teleinformatycznym”, albo systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 1 PrUSP, zwanego dalej „portalem informacyjnym”. Zmiana ta niewątpliwie odnosi się do systemu teleinformatycznego wykorzystywanego do chwili wybuchu pandemii COVID-19 do uzyskiwania informacji o sprawie, a w czasie pandemii na podstawie KoronawirusU także do doręczeń pism sądowych pełnomocnikom profesjonalnym¹⁰. Przepis ten odróżnia pojęcie „systemu teleinformatycznego” obsługującego postępowanie sądowe, czyli zgodnie z art. 125 k.p.c. i art. 131¹ k.p.c. umożliwiającego składanie pism procesowych oraz dokonywanie doręczeń elektronicznych w postępowaniu cywilnym, od pojęcia „system teleinformatyczny” z art. 53da PrUSP, zwanego portalem informacyjnym. Zmiana ta ma na celu wprowadzenie na stałe do k.p.c. możliwości doręczania pism sądowych pełnomocnikom za pośrednictwem portalu informacyjnego. W tym celu ustawodawca dokonuje również modyfikacji ustawy w art. 131^{1a} k.p.c. oraz art. 142 § 1 k.p.c.

Wprowadzono do k.p.c. przez ZmKPC23 z 7.7.2023 r. nową jednostkę redakcyjną, czyli art. 131^{1a}, stanowiącą, że w sytuacji niemożności doręczenia za pośrednictwem

¹⁰ G. Karaś, A. Zalesińska, Rozdział 1. *Doręczenia elektroniczne w trybie art. 15zsz⁹ KoronawirusU (w): Postępowanie cywilne w czasie pandemii, E-doręczenia, rozprawa zdalna, posiedzenia niejawnie, składanie pism procesowych*, red. J. Gołaczyński, Warszawa 2022, s. 25–63.

systemu teleinformatycznego, sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu lub Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe poprzez umieszczenie ich treści w portalu informacyjnym. Taka metoda doręczenia nie dotyczy pism, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu. Mamy tu zatem do czynienia z przeniesieniem do ustawy procesowej (k.p.c.) rozwiązania zawartego w KoronawirusU (art. 15 zzs⁹). Ustawodawca zdecydował się w tym momencie na dopuszczenie doręczenia przez portal informacyjny również kopii pism procesowych stron lub innych dokumentów nie pochodzących od sądu w postaci elektronicznej, o ile sąd będzie taką kopią dysponował. Podobnie jak w KoronawirusU wskazano, że w takim przypadku datą doręczenia jest data zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym. W przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym. Jednocześnie przewidziano, że przewodniczący zarządzi odstąpienie od doręczenia pisma za pośrednictwem portalu informacyjnego, jeżeli dokonanie doręczenia w taki sposób jest niemożliwe ze względu na charakter pisma, w szczególności jeżeli zachodzi potrzeba wydania stronie uwierzytelnionego odpisu orzeczenia lub tytułu wykonawczego. Kontynuacją regulacji odnoszącej się do doręczeń elektronicznych jest zmiana w art. 142 § 1 k.p.c., który stanowi, że doręczenie pisma jest potwierdzane przez odbiorcę: pisemnie; za pośrednictwem systemu teleinformatycznego operatora pocztowego, o którym mowa w art. 131 § 1 k.p.c.; dokumentem uzyskanym z systemu teleinformatycznego; dokumentem uzyskanym z portalu informacyjnego. Pozyskanie przez sąd informacji o doręczeniu pism sądowych doręczanych tradycyjnie za pośrednictwem operatora pocztowego następuje przez system teleinformatyczny tego operatora. W sądach istnieje możliwość ustalenia za pośrednictwem systemu teleinformatycznego Poczty Polskiej (operatora pocztowego) pisma sądowego w tym systemie. Sąd ma dostęp do tego systemu (EPO – elektroniczne potwierdzenie odbioru). Natomiast w przypadku doręczenia elektronicznego z art. 131¹ k.p.c. potwierdzenie odbioru następuje przez dokument uzyskany z tego systemu i podobnie rzecz się ma z dokumentem uzyskanym z systemu teleinformatycznego zwanego portalem informacyjnym¹¹.

Szczegółowy tryb i sposób doręczenia pism sądowych za pośrednictwem portalu informacyjnego, jak również elektroniczna postać, w której pisma te są doręczane, została dookreślona w ramach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości wydanego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji.

11 S. Cieślak, *Forma czynności (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym kodeksie postępowania cywilnego*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014, s. 165–164, przyp. 30; uchw. SN z 23.05.2012 r. (III CZP 9/12), Legalis; por. także post. SA w Białymstoku z 8.12.2010 r. (I A Cz 1065/10), OSA 2010/3, s. 46, czyli po 1.07.2016 r. (po wejściu w życie rozporządzenia eIDAS) należy stosować kwalifikowany podpis elektroniczny [art. 25 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 910/2014 z 23.7.2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającego dyrektywę 1999/93/WE, Dz.Urz. UE L nr 257, s. 73].

Według art. 131^{1a} § 1 k.p.c. przez portal informacyjny nie następuje doręczenie odpisu pisma, a jedynie w portalu umieszczona zostaje jego treść. W ocenie ustawodawcy oznacza to, że pismo może być zamieszczone w portalu informacyjnym w dowolnej formie, a jedynym warunkiem jest umożliwienie zapoznania się z jego treścią. Zbędne jest natomiast opatrywanie go podpisem, adnotacjami lub pieczęciami, ponieważ nie stanowi ono odpisu¹². Jest to spójne z poglądem doktryny, który ukształtowany został na podstawie obowiązującego uprzednio art. 15zsz⁹ ust. 2 KoronawirusU. Użycie w przepisie sformułowania „doręczenie treści pisma” uznano za świadomą decyzję ustawodawcy.

Istotne znaczenie dla doręczeń elektronicznych dokonywanych za pośrednictwem portalu informacyjnego ma także zmiana art. 53e PrUSP. I tak, przepis ten stanowi, że „§ 1. O ile przepis szczególny tak stanowi, pisma sądowe doręcza się adwokatom, radcom prawnym, rzecznikom patentowym, prokuratorowi i Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej i organowi emerytalnemu określone przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych drogą elektroniczną za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym (portal informacyjny). Za pośrednictwem portalu informacyjnego można też informować strony i ich pełnomocników o czynnościach podejmowanych w sprawie. § 2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne korzystania oraz funkcjonowania portalu informacyjnego, tryb zakładania, udostępniania i likwidacji konta w portalu informacyjnym, z uwzględnieniem sprawności postępowania, ochrony praw stron postępowania oraz zasad wykonywania zawodu przez adwokatów, radców prawnych i rzeczników patentowych. § 3. Do posiadania konta instytucjonalnego w portalu informacyjnym obowiązany jest organ emerytalny określony przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych”. Nadto wskazano w art. 157 § 1a PrUSP, że biegły wpisany na listę biegłych sądowych ma obowiązek posiadania konta w portalu informacyjnym. W przypadku skreślenia biegłego z listy prezes właściwego sądu okręgowego występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w systemie informacyjnym. Przepis ten nawiązuje do zmiany art. 184 k.p.c., który przewiduje, że sąd może zarządzić udostępnienie akt lub ich części biegłemu za pośrednictwem portalu informacyjnego. Obecnie zatem biegli sądowi, z listy biegłych sądowych (a zatem nie biegli *ad hoc*), będą mieli obowiązek posiadania konta użytkownika w portalu informacyjnym w celu komunikacji z sądem.

Podobne obowiązki zostały nałożone na pełnomocników profesjonalnych, czyli adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych. I tak, w art. 4 nowelizowanej ustawy zmieniono ustawę z dnia 26.05.1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2022 r. poz. 1184 i 1268) przez dodanie art. 37d, że adwokat wykonujący zawód jest obowiązany posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 PrUSP.

12 Druk nr 3216, s. 2–3.

Nadto z tego przepisu wynika, że dziekan okręgowej rady adwokackiej występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w przypadkach, o których mowa w art. 4b, albo w przypadku skreślenia adwokata z listy adwokatów, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 3.

Podobnie w art. 5 nowelizowanej ustawy zmieniono ustawę z 6.07.1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1166) przez dodanie art. 22¹¹, że radca prawny wykonujący zawód jest obowiązany posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 PrUSP. Dziekan okręgowej izby radców prawnych występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w przypadkach, o których mowa w art. 22², art. 28 ust. 1 pkt 2 i 3 i ust. 2, art. 29 oraz art. 65².

Z kolei w art. 11 ustawy nowelizującej zmieniono ustawę z 11.04.2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 303), po art. 16a dodaje się art. 16b w brzmieniu: „Rzecznik patentowy wykonujący zawód jest obowiązany posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 PrUSP. Prezes Urzędu Patentowego występuje do Ministra Sprawiedliwości o usunięcie konta w portalu informacyjnym w przypadku prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu rzecznika patentowego albo w przypadku prawomocnej decyzji o skreśleniu rzecznika patentowego z prowadzonej przez Urząd Patentowy listy rzeczników patentowych”.

W końcu w art. 24 ustawy nowelizującej zmieniono ustawę z 15.12.2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2100 oraz z 2023 r. poz. 614) przez dodanie art. 36a, który stanowi, że Prokuratura Generalna jest obowiązana posiadać konto w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53da § 1 PrUSP. Jednocześnie w art. 50 uchyla się ust. 4, a w art. 51 uchylono ust. 4.

Jak można odczytać intencję ustawodawcy, zmiany ustaw korporacyjnych (prawa o adwokaturze, ustawy o radcach prawnych, o rzecznikach patentowych) oraz ustawy o Prokuraturii Generalnej RP mają na celu jednoznaczne wyjaśnienie wątpliwości powstałych na gruncie art. 15 zzs¹ KoronawirusU, czy sama norma tej ustawy epizodycznej nakładająca na sąd obowiązek doręczania pism sądowych profesjonalnym pełnomocnikom stwarza jednocześnie obowiązek pełnomocników do założenia konta użytkownika w systemie teleinformatycznym (portalu informacyjnym). Obecnie obowiązek taki będzie wynikał z ustawy, czyli ustaw korporacyjnych wobec adwokatów, radców prawnych, rzeczników patentowych, Prokuraturii Generalnej RP, a dla organów rentowych dla spraw wewnętrznych oraz biegłych sądowych wpisanych na listę biegłych na podstawie PrUSP.

Ustawa z 7.07.2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw wprowadziła szereg zmian również w ustawie z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego. Modyfikacje te dotyczą m.in. łączności

przedmiotowej, uprawnień prokuratora w razie wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia oraz w przypadku przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego, ale także kwestii doręczeń w postępowaniu karnym. Zmiany w przedmiocie doręczeń dotyczą art. 133 § 2a k.p.k., który rozszerza możliwość odbioru pism pozostawionych w placówkach pocztowych na podstawie pełnomocnictwa pocztowego, a także polegają na dodaniu art. 133a k.p.k., wprowadzającego do procesu karnego instytucję doręczeń za pośrednictwem portalu informacyjnego, o którym mowa w art. 53e § 1 PrUSP. Należy uznać, że art. 133a k.p.k. stanowi nowe rozwiązanie w procedurze karnej i zmierza do informatyzacji postępowania karnego¹³. Artykuł 133a k.p.k. przewiduje zatem możliwość doręczania za pomocą portalu informacyjnego pism procesowych lub innych pism prokuratorowi, obrońcy i pełnomocnikowi będącemu adwokatem lub radcą prawnym oraz Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawa przewiduje zatem poszerzenie zakresu przedmiotowego portalu informacyjnego także na sprawy karne, co niewątpliwie przyczyni się do usprawnienia postępowania karnego poprzez przyspieszenie doręczeń w jurysdykcyjnej fazie tego postępowania. W procedurze cywilnej możliwość doręczania pism za pośrednictwem portalu informacyjnego została wprowadzona, jak wyżej wskazano, w ustawie covidowej (art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, który to przepis wszedł w życie z dniem 3.7.2021 r.), ale przepis ten nie odnosił się do postępowania karnego. Dopiero zatem w nowym art. 133a k.p.k. przewidziano możliwość doręczeń elektronicznych przez portal informacyjny także w postępowaniu karnym.

W końcu istotne znaczenie ma zmiana w ustawie z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, która przewiduje, że uchyla się art. 15 zzs¹ oraz art. 15 zzs⁹. Uchylenie art. 15 zzs⁹ jest konsekwencją zmiany wprowadzonej w art. 1 ustawy nowelizującej, czyli w Kodeksie postępowania cywilnego. Do spraw rozpoznawanych w oparciu o Kodeks postępowania cywilnego miały zastosowanie art. 15 zzs¹ dotyczący rozpraw zdalnych i art. 15 zzs⁹ dotyczący doręczeń elektronicznych profesjonalnym pełnomocnikom przez portal informacyjny (art. 28) (druk nr 3216, s. 74–76).

Należy też omówić reguły intertemporalne. I tak, z art. 35 ustawy nowelizującej ZmKPC23 z 7.7.2023 r. wynika, że czynności procesowe dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowają swoją skuteczność, jeżeli zostały dokonane z zachowaniem wymogów określonych w ustawie zmienianej w art. 3 w brzmieniu dotychczasowym. Natomiast czynności dokonane przed dniem wejścia w życie niniejszej

¹³ Kodeks postępowania karnego dopuszczał jedynie możliwość doręczenia pism za pośrednictwem telefaksu lub poczty elektronicznej – art. 132 § 3 k.p.k.

ustawy zgodnie z art. 15zsz⁹ ustawy zmienianej w art. 11 uważa się za czynności dokonane zgodnie z art. 131^{1a} ustawy zmienianej w art. 1 (art. 39 ust. 3). Chodzi zatem o doręczenia elektroniczne dokonywane przez portal informacyjny w zakresie pism sądowych doręczanych pełnomocnikom profesjonalnym. Będą one wywierały skutek równoważny z doręczeniem elektronicznym opartym na art. 131^{1a} k.p.c. wprowadzonym niniejszą nowelizacją.

Z punktu widzenia zakresu niniejszego artykułu wskazać należy, że przepis art. 28 ZmKPC23 z 7.7.2023 r. przewidujący zmiany KoronawirusU uchylił przepis art. 15 zsz¹ dotyczący rozpraw zdalnych, ale zgodnie z art. 40 pkt 4 przepis ten stracił moc w zakresie ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 i 3 po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia, czyli z dniem 15.03.2024 r. Natomiast zgodnie z art. 28 pkt 3, który dotyczył uchylenia art. 15zsz⁹ KoronawirusU (doręczenia elektroniczne), przepis ten wszedł w życie także po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy, czyli z dniem 15.03.2024 r.

III. DORĘCZENIA ELEKTRONICZNE NA ADRES DO DORĘCZEŃ

Ustawa o doręczeniach elektronicznych¹⁴ przewiduje, że docelowo cała korespondencja podmiotów publicznych nadawana będzie w postaci elektronicznej – przy pomocy publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej świadczonej przez operatora wyznaczonego (w odniesieniu do pojęcia „publiczna usługa hybrydowa”¹⁵ i „operator wyznaczony”¹⁶ należy sięgnąć do art. 2 DorElektrU). Świadczenie publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego oraz publicznej usługi hybrydowej w kontaktach z podmiotami publicznymi zostało powierzone operatorowi wyznaczonemu. Zaufani dostawcy (publiczny i kwalifikowani) będą wystawiali dowody wysłania i otrzymania zgodne z eIDAS – czyli dające pewność nadawcy i adresata oraz czasu doręczenia. Elektroniczne doręczenie jest usługą świadczoną na rzecz stron trzecich. Dostawca tej usługi jest niezależnym podmiotem. W szczególności niezależność ta może być zapewniona poprzez wykorzystanie technicznych lub organizacyjnych mechanizmów. Stąd też dostawca usługi elektronicznego doręczenia będzie „bezstronnym świadkiem”, który zapewnia dowody z całego procesu doręczenia. Ten standard przewiduje warunki wystawiania dowodów, zapewniając ich jednoznaczność, bezpieczeństwo oraz interoperacyjność. Usługi włączone w krajowy system e-doręczeń mają zapewnić wystawienie i przechowanie dowodów zgodnie z określonym w DorElektrU standardem. Podstawowym wynikiem działania usługi elektronicznego doręczenia, poza samym przekazaniem danych

14 Ustawa o doręczeniach elektronicznych z 13.01.2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 285), dalej: DorElektrU.

15 Zob. art. 2 pkt 7 DorElektrU.

16 Uwagi do art. 2 pkt 4 DorElektrU.

pomiędzy nadawcą a adresatem, jest zabezpieczenie i udostępnienie odpowiednich dowodów, w szczególności dowodu wysłania oraz otrzymania danych. Dowody wysłania, udostępnienia dokumentu do odbioru oraz odbioru są udostępniane nadawcy i adresatowi. Usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego zapewnia identyfikację zarówno nadawcy, jak i adresata. Identyfikacja ta może być realizowana każdorazowo na podstawie własnych lub zewnętrznych środków identyfikacji elektronicznej. Usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego może także po jednokrotnej identyfikacji udostępnić nadawcy lub adresatowi środki uwierzytelniające. W takim wypadku wystarczy jedynie uwierzytelnienie i nie jest konieczna każdorazowa identyfikacja. W odniesieniu do nadawców i adresatów będących osobami prawnymi, uwierzytelnienie na potrzeby nadania lub odbioru przesyłki może być realizowane na podstawie identyfikacji elektronicznej osoby prawnej, mechanizmu pieczęci elektronicznej lub certyfikatu uwierzytelnienia witryny internetowej. Do zabezpieczenia zarówno wysyłanych, jak i otrzymywanych danych używany jest zaawansowany podpis elektroniczny lub zaawansowana pieczęć elektroniczna, która ma na celu wykluczenie możliwości niewykrywalnej zmiany danych. Integralność wszystkich dowodów, w tym samej przesyłki, jest dodatkowo zabezpieczona kwalifikowanym elektronicznym znacznikiem czasu¹⁷.

Przepis art. 131² k.p.c. przewiduje także alternatywny dla art. 131¹ sposób doręczeń elektronicznych. I tak, według tego pierwszego przepisu w sytuacji, gdy warunki techniczne i organizacyjne sądu to umożliwiają, doręczeń dokonuje się na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z 18.11.2020 r. o doręczeniach elektronicznych¹⁸, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy, a w przypadku braku takiego adresu – na adres do doręczeń elektronicznych powiązany z kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego, z którego adresat wniósł pismo (§ 1 art. 131² k.p.c.). Przepis art. 2 pkt 1 ustawy o doręczeniach elektronicznych wyjaśnia, że pod pojęciem adresu do doręczeń elektronicznych należy rozumieć adres elektroniczny, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną¹⁹, podmiotu korzystającego z publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej albo z kwalifikowanej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, umożliwiającą jednoznaczną identyfikację nadawcy lub adresata danych przesyłanych w ramach tych usług. Doręczenia można dokonać wobec strony będącej osobą fizyczną tylko wtedy, gdy wniosła ona pismo z adresu do

17 K. Chałubińska-Jentkiewicz (w.): *Ustawa o doręczeniach elektronicznych. Komentarz*, red. K. Chałubińska-Jentkiewicz, Legalis, kom. do art. 1.

18 Ustawa o doręczeniach elektronicznych z 18.11.2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2320), tj. z 7.02.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 569), tj. z 13.01.2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 285).

19 Dz.U. z 2020 r. poz. 344.

doręczeń elektronicznych albo wskazała ten adres jako adres do doręczeń. Nie dotyczy to doręczeń dla przedsiębiorców wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (§ 2 art. 131² k.p.c.). Ustawodawca przewidział także, że doręczenia elektroniczne uregulowane w DorElektrU, obejmować będą także sądy powszechne, oraz, że obowiązek stosowania doręczeń elektronicznych dotyczyć będzie także doręczenia korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego w kontaktach z podmiotami niepublicznymi, które posiadają adresy do doręczeń elektronicznych wpisane do bazy adresów elektronicznych, zgodnie z jednym ze wskazanych sposobów:

1. na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych;
2. jeśli adres do doręczeń elektronicznych podmiotu niepublicznego nie został wpisany do bazy adresów elektronicznych – na adres do doręczeń elektronicznych, z którego została nadana korespondencja;
3. w przypadku braku możliwości ustalenia adresu do doręczeń elektronicznych w sposób określony w pkt 1 i 2 – przy użyciu publicznej usługi hybrydowej.

Publiczna usługa hybrydowa to usługa pocztowa, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt PrPoczt.²⁰, czyli realizowana przez przesyłanie przesyłek listowych, których nadawcą jest podmiot publiczny przesyłający nadaną treść za pomocą środków komunikacji elektronicznej, a odbiorcą fizycznej formy przesyłki listowej jest podmiot niepubliczny, gdy nie ma technicznej i organizacyjnej możliwości doręczenia elektronicznego przez standardową przesyłkę listową. W uzasadnieniu do projektu wskazanej ustawy podkreślono, że wprowadzona możliwość wykorzystania ustandaryzowanych usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego będzie stanowiła w przypadku wskazanych postępowań jedynie uzupełnienie w postaci zintegrowania obecnie wykorzystywanych systemów sądowych z systemem teleinformatycznym utrzymywany przez ministra właściwego do spraw informatyzacji, zapewniającym funkcjonowanie doręczeń elektronicznych (druk sejmowy Nr 239 IX kadencja Sejmu, uzasadnienie do projektu, s. 101)²¹.

Przepis art. 131² k.p.c. przewiduje zatem doręczenia sądowe pism sądowych i procesowych stronom postępowania. Gdy zostaną stworzone warunki techniczne i organizacyjne w sądzie cywilnym, to doręczenie będzie realizowane na adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych albo na „kwalifikowany” adres do doręczeń elektronicznych, za pomocą którego wniesiono pismo.

20 Ustawa - Prawo pocztowe z 23.11.2012 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1640), dalej: Pr.Poczt.; T. Skoczny, *Prawo pocztowe. Komentarz*, Warszawa 2018, Legalis, kom. do art. 2.

21 K. Flaga-Gieruszyńska (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2024, Legalis, kom. do art. 131(2) k.p.c.

Takie rozwiązanie jest dozwolone, jeśli adres do doręczeń elektronicznych strony albo uczestnika postępowania nie został wpisany do bazy adresów elektronicznych.

Natomiast doręczenia z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego wobec osoby fizycznej można dokonać tylko wtedy, gdy adresat wniósł pismo, wykorzystując adres do doręczeń elektronicznych wpisany do bazy adresów elektronicznych albo adres do doręczeń elektronicznych powiązane z kwalifikowaną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego, albo wskazał ten adres jako adres dla doręczeń. Nie dotyczy to doręczeń dokonywanych osobom fizycznym będącym przedsiębiorcami, wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Z przepisu art. 8 DorElektrU wynika obowiązek posiadania adresu do doręczeń elektronicznych przez podmiot publiczny wpisany do bazy adresów elektronicznych, powiązane z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Ten adres do doręczeń winien być wpisany do bazy adresów elektronicznych, która to baza jest powiązana z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego (art. 8 uDorElektrU). Natomiast z art. 9 tejże ustawy wynika także obowiązek posiadania adresu do doręczeń wpisanego do bazy adresów elektronicznych, który jest powiązany z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego albo kwalifikowaną usługą doręczenia elektronicznego adwokata wykonującego zawód, radcy prawnego wykonującego zawód, doradcy podatkowego wykonującego zawód, rzecznika patentowego wykonującego zawód, notariusza wykonującego zawód oraz podmiotu niepublicznego wpisanego do rejestru przedsiębiorców, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym²². Na wyżej wymienione podmioty obowiązek posiadania adresu do doręczeń został nałożony do dnia 1.10.2024 r.²³

Natomiast na podmiot niepubliczny wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, o której mowa w art. 2 ustawy z 6.03.2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy²⁴, obowiązek posiadania adresu do doręczeń z art. 8 uDorElektrU powstanie od 10.10.2026 r.

Należy wskazać, że obowiązek posiadania adresu do doręczeń nie jest aktualny dla osób, o których mowa w ust. 1 pkt 1–7 art. 9, w przypadkach niewykonywania zawodu, zawieszenia prawa do wykonywania zawodu, zawieszenia w czynnościach zawodowych, zawieszenia w czynnościach służbowych, zawieszenia stosunku pracy lub zawieszenia praw wynikających z licencji. Z kolei z art. 10 ustawy o doręczeniach

22 Dz.U. z 2022 r. poz. 1683 i 2436.

23 Komunikat Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie określenia terminu wdrożenia rozwiązań technicznych niezbędnych do doręczania korespondencji z wykorzystaniem publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego lub publicznej usługi hybrydowej oraz udostępnienia w systemie teleinformatycznym punktu dostępu do usług rejestrowanego doręczenia elektronicznego w ruchu (Dz. U. z 2023r. poz. 1077)

24 Dz.U. z 2022 r. poz. 541.

elektronicznych wynika uprawnienie do posiadania adresu elektronicznego dla podmiotu niepublicznego innego niż określony w art. 9 ust. 1 tejże ustawy.

IV. PODSUMOWANIE

Jak widać, doręczanie elektroniczne pism sądowych według k.p.c., mimo ustawy o doręczeniach elektronicznych, będzie realizowane do 2029 r., czyli do wejścia w życie przepisów o doręczeniach elektronicznych, w stosunku do sądów powszechnych, w oparciu o przepis art. 131^{1a} k.p.c. i art. 133a k.p.k., czyli za pośrednictwem systemu teleinformatycznego – portal sądów powszechnych. W tym zakresie pełnomocnicy profesjonalni, czyli adwokaci, radcowie prawni, rzecznicy patentowi, Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej będą zobowiązani do założenia konta użytkownika w systemie teleinformatycznym nazwanym portalem informacyjnym oraz do odbierania pism sądowych, ewentualnie pism procesowych, w sytuacji, gdy sąd będzie w posiadaniu kopii cyfrowej takiego pisma. Portal informacyjny został już wcześniej wykorzystany do pozyskiwania informacji o sprawach sądowych, a na podstawie ustawy covidowej także do doręczeń elektronicznych pism sądowych. Nowela k.p.c. oraz innych ustaw z 7.07.2023 r. przeniosła rozwiązania z ustawy covidowej do k.p.c. i k.p.k. oraz wprowadziła zmiany w ustawach korporacyjnych, nakładając na pełnomocników obowiązek założenia konta użytkownika w tym systemie teleinformatycznym, aby uzyskać uprawnienie do odbierania pism sądowych (ewentualnie pism procesowych). Nowela k.c. i k.p.k. wchodzi w życie 15.03.2024 r., czyli po 6 miesiącach od dnia ogłoszenia ustawy z 7.07.2023 r. w Dzienniku Ustaw. Na tę zmianę nakłada się obowiązek wynikający z ustawy o doręczeniach elektronicznych założenia adresu dla doręczeń zgodnie z art. 8 tej ustawy. Ustawa ta co prawda wprowadza wobec pełnomocników profesjonalnych obowiązek założenia adresu do doręczeń do 30.12.2023 r., ale wobec treści art. 155 ust. 7 DorElektrU, jej przepisy będą stosowane do doręczeń elektronicznych dokonywanych w sądach powszechnych dopiero od 1.10.2029 r. Oznacza to, że założenie adresu do doręczeń, według zasad określonych w ustawie o doręczeniach, nie będzie skutkowało uzyskaniem na ten adres korespondencji z sądów powszechnych (w sprawach cywilnych i karnych). Od 15.03.2024 r. zastosowanie do doręczeń według k.p.c. i k.p.k. będą miały przepisy odpowiednio art. 131^{1a} k.p.c. i art. 133a k.p.k. Natomiast zgodnie z art. 28 pkt 3, ZmKPC23 z 7.7.2023 r., który dotyczył uchylenia art. 15zsz⁹ KoronawirusU (doręczenia elektroniczne), przepis ten wszedł w życie także po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy, czyli z dniem 15.03.2024 r., co oznacza, że do 14.03.2024 r. dla doręczeń elektronicznych, ale dokonywanych wyłącznie na podstawie przepisów k.p.c., zastosowanie miał nadal przepis art. 15zsz⁹ KoronawirusU.

prof. dr hab. Jacek Gołaczyński

Profesor zwyczajny nauk prawnych, w Zakładzie Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Kierownik Centrum Badań Problemów Prawnych i Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej. Autor wielu publikacji z zakresu prawa nowych technologii, prawa prywatnego międzynarodowego, międzynarodowego postępowania cywilnego, postępowania cywilnego. Prelegent na kilkudziesięciu ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach naukowych. Sędzia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu. Redaktor naczelny „Kwartalnika Naukowego Prawo Mediów Elektronicznych”.

Full professor of laws at the Department of Civil Law and Private International Law of the Faculty of Law, Administration and Economics of the University of Wrocław. Head of the Research Centre for Legal and Economic Problems of Electronic Communication. Author of numerous publications on the law of new technologies, private international law, international civil proceedings, civil procedure. Speaker at dozens of national and international scientific conferences. Judge of the Court of Appeal in Wrocław. Editor-in-chief of the scientific quarterly Prawo Mediów Elektronicznych [Electronic Media Law].

ORCID: 0000-0002-3295-7099.

ABSTRACT

Keywords : *electronic service, information portal, address for service*

Electronic service in civil and criminal matters

Despite the existence of the Act on Electronic Service, according to the Code of Civil Procedure, the electronic service of court documents with regard to common courts, until 2029, i.e. until the entry into force of the provisions on electronic service, will be done in accordance with Article 131^{1a} of the Code of Civil Procedure and Article 133a of the Code of Criminal Procedure, i.e. through an ICT system – the portal of common courts. Professional counsels, i.e. advocates, attorneys at law, patent attorneys, the General Prosecutor’s Office of the Republic of Poland will be obliged to set up user accounts in the ICT system called the information portal and to receive court documents, possibly pleadings, in a situation when the court is in possession of a digital copy of such a letter. The information portal has previously been used to obtain information about court cases and, under the COVID Law, also to serve electronic court documents. The amendment of the Code of Civil Procedure and other statutes of 7 July 2023 transferred the solutions from the COVID Act to the Code of Civil Procedure and the Code of Criminal Procedure, and amended the statutes regulating legal sub-professions, requiring counsels to set up user accounts in this ICT system in order to be authorised to

receive court documents (or pleadings). The amendments to the Civil Procedure Code and the Criminal Procedure Code entered into force on 15 March 2024, i.e. 6 months after the promulgation of the Act of 7 July 2023 in the Journal of Laws. This amendment also overlapped with the obligation under the Act on Electronic Service to establish an address for service in accordance with Article 8 of that Act. The Act obligates professional counsels to establish an address for service by 1 October 2024, but considering the wording of Article 155⁷ of the Electronic Service Act, its provisions will apply to electronic service made in common courts only from 1 October 2029. This means that establishing an address for service, according to the rules set out in the Electronic Service Act, will not result in receiving correspondence from common courts (in civil and criminal cases) at that address. From 15 March 2024, the provisions of Article 131^{1a} of the Code of Civil Procedure and Article 133a of the Code of Criminal Procedure will apply to services according to the Code of Civil Procedure and the Code of Criminal Procedure, respectively. On the other hand, pursuant to Article 28³ of the amending statute of 7 July 2023, in the period until 14 March 2024, the provision of Article 15^{zzs}⁹ of the COVID Act continued to apply to electronic service, but exclusively if made pursuant to the provisions of the Code of Civil Procedure.

Bibliografia

- Chałubińska-Jentkiewicz Katarzyna** (w:) *Ustawa o doręczeniach elektronicznych. Komentarz*, red. K. Chałubińska-Jentkiewicz, Legalis, kom. do art. 1
- Cieślak Sławomir**, *Formalizm postępowania cywilnego*, Warszawa 2008
- Flaga-Gieruszyńska Kinga** (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2024, Legalis, kom. do art. 131² k.p.c.
- Gołaczyński Jacek** (w:) *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016, kom. do art. 131(1), Legalis
- Gołaczyński Jacek** (w:) *Informatyzacja postępowania cywilnego*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016
- Goździaszek Łukasz**, *Elektroniczne postępowanie upominawcze*, Warszawa 2014
- Goździaszek Łukasz** (w:) *Prawo nowych technologii*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, Warszawa 2022

- Goździaszek Łukasz** (w:) *Prawo nowych technologii*, red. K. Flaga-Gieruszyńska, J. Gołaczyński, Warszawa 2022
- Karaś Grzegorz, Zalesińska Anna**, *Rozdział 1. Doręczenia elektroniczne w trybie art. 15zsz⁹ KoronawirusU* (w:) *Postępowanie cywilne w czasie pandemii, E-doręczenia, rozprawa zdalna, posiedzenia niejawne, składanie pism procesowych*, red. J. Gołaczyński, Warszawa 2022
- Kościółek Anna**, *Elektroniczne czynności procesowe w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2012
- Kotecka Sylwia**, *Informatyzacja postępowania cywilnego w Polsce*, (w:) *Informatyzacja postępowania sądowego i administracji publicznej*, red. J. Gołaczyński, Warszawa 2010
- Rudkowska-Ząbczyk Edyta** (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil, kom. do art. 131(1), Legalis
- Rudkowska-Ząbczyk Edyta**, *Pisemne czynności procesowe w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2008
- Skoczny Tadeusz**, *Prawo pocztowe. Komentarz*, Warszawa 2018, Legalis, kom. do art. 2.
- Uliasz Marcin**, *Zasada jawności sądowego postępowania egzekucyjnego w dobie informatyzacji*, Warszawa 2018
- Zalesińska Anna** (w:) *Informatyzacja postępowania cywilnego*, red. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016